

स्थानीय राजपत्र

बलेफी गाउँपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड-६ सङ्ख्या-९ बलेफी स्थानीय राजपत्र प्रकाशित मिति २०७९/०८/२९

भाग-२

बलेफी गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयको सूचना

नेपालको संविधान बमोजिम गाउँ कार्यपालिकाले बनाएको तल लेखिए बमोजिमको कार्यविधि सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन गरिएको छ।

विपद, खोज, उद्धार तथा राहत वितरण मापदण्ड सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९

प्रस्तावना : विपदजन्य घटनाबाट प्रभावित व्यक्ति तथा परिवारको खोज तथा उद्धार गर्ने र राहत उपलब्ध गराउने कार्यलाई थप व्यवस्थित गरी विपद सम्बद्ध कार्यमा बलेफी गाउँपालिकाको भूमिकालाई प्रभावकारी बनाउन कार्यविधि बनाई लागू गर्न आवश्यक भएकोले बलेफी गाउँ विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७९ को दफा २७ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी बलेफी बलेफी गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयको मिति २०७९/०८/२९ गतेको निर्णयनुसार यो कार्यविधि बनाइएको छ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यस कार्यविधिको नाम "विपद, खोज, उद्धार तथा राहत वितरण मापदण्ड सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९" रहेको छ।
(२) यो कार्यविधि बलेफी गाउँ कार्यपालिकाले निर्णय गरेको मितिबाट प्रारम्भ हुनेछ।
२. परिमाण : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,
(क) "ऐन" भन्नाले बलेफी गाउँ विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७९ सम्झनुपर्छ।
(ख) "कोष" भन्नाले ऐनको दफा १२ बमोजिमको विपद् व्यवस्थापन कोष सम्झनुपर्छ।
(ग) "कार्यविधि" भन्नाले "बलेफी गाउँपालिकाको विपद खोज, उद्धार तथा राहत वितरण मापदण्ड सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९" सम्झनु पर्छ।
(घ) "विपद" ऐनको दफा २ को देहाय (ठ) बमोजिमको विपद सम्झनुपर्छ।
(ङ) "समिति" भन्नाले ऐनको दफा ३ बमोजिमको स्थानीय विपद व्यवस्थापन समिति सम्झनु पर्छ।
(ड) "राहत" भन्नाले विपद भइरहेको वा भइसकेको समयमा वा विपद पश्चात विपद प्रभावितलाई आवश्यक व्यवस्थापन एवम् बन्दोबस्तीका लागि यस कार्यविधि बमोजिम प्रदान गरिने नगद वा जिन्सी सहायतालाई सम्झनु पर्छ।
(च) "संघीय मन्त्रालय" भन्नाले नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारको विपद व्यवस्थापन हेर्ने गरी तोकिएको मन्त्रालय सम्झनु पर्छ।
(छ) "वडा समिति" भन्नाले ऐनको दफा ६ बमोजिमको वडा स्तरीय विपद व्यवस्थापन समिति सम्झनु पर्छ।

परिच्छेद-२

विपद पूर्व तयारी व्यवस्थापन

३. पूर्व तयारी गरिने : विपदको पूर्व तयारीका लागि बलेफी गाउँपालिकाले देहाय बमोजिमको कार्य गर्नु पर्नेछ :-
(क) समिति एवं वडा समितिले बलेफी गाउँपालिकाभित्र आइपर्न सक्ने प्राकृतिक एवं गैरप्राकृतिक विपदको जोखिमलाई न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन गर्न विपद पूर्व तयारी अन्तरगत खोज तथा उद्धार सामग्रीको पर्याप्त भण्डारणको व्यवस्था गरी वा गराई जुनसुकै क्षेत्रमा विपदको समयमा आवश्यकता अनुसार तत्काल राहत तथा उद्धार सामग्री उपलब्ध हुने व्यवस्था मिलाउने।

- (ख) जोखिममा परेका बस्तीको संरक्षण वा बस्ती स्थानान्तरण लगायतका कार्यका लागि अध्ययन, अनुसन्धान, योजना तथा कार्यक्रम निर्माण गर्न आवश्यक बजेट तथा स्रोत साधनको व्यवस्था गर्ने।
- (ग) विपदको जोखिममा रहेका बलेफी गाउँपालिकाभित्रका क्षेत्रको जोखिम आंकलन (Risk Assessment) तथा संकटसन्नता नक्साङ्कन (Hazard Mapping) गर्ने, गराउने।
- (घ) बलेफी गाउँपालिका अन्तरगतका स्थानीय तथा वडा स्तरीय विपद व्यवस्थापन समिति मार्फत खोज, उद्धार तथा राहत सामग्री र तालिम प्राप्त जनशक्तिको लगत तयार गरी सो को अभिलेख अद्यावधिक गर्ने।
- (ङ) बलेफी गाउँपालिका एवं वडास्तरबाट विपद सचेतना अभिवृद्धि गर्नका लागि विपद कृत्रिम अभ्यास (Simulation Exercise) गर्ने गराउने।
- (च) मानवीय एवं सामाजिक सहायताको क्षेत्रमा कार्यरत राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैर सरकारी संघ संस्था समेतको संलग्नतामा विपद सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने गराउने।
- (छ) स्थानीय तथा वडा स्तरीय विपद व्यवस्थापन समितिले आफ्नो क्षेत्रभित्रका सम्भाव्य खुला क्षेत्रहरू पहिचान गर्ने र विपदको समयमा प्रयोग गर्न सकिने गरी न्यूनतम पूर्वाधारहरूसहित तयारी अवस्थामा राख्ने र सोको लगत अद्यावधिक गर्ने।
- (ज) विपदको कारणले विस्थापित परिवारहरूलाई सुरक्षित स्थानमा राखी शिविर सञ्चालन गर्न स्थानीय तथा वडा स्तरीय विपद व्यवस्थापन समितिले सम्भव भएसम्म शिक्षण संस्था र स्वास्थ्य केन्द्र बाहेकका अस्थायी आश्रय गृह, अन्य अस्थायी संरचना र पहिचान गरिएका खुला क्षेत्रहरू प्रयोग गर्ने।
- (झ) बलेफी गाउँपालिका अन्तरगतका वडाहरूमा सम्भावित विपदको पूर्व तयारीका लागि वडा स्तरीय विपद व्यवस्थापन समितिहरूलाई आवश्यकता अनुसार निर्देशन दिने र अनिवार्य रूपमा आवधिक प्रतिवेदन लिने।
- (ञ) सम्भावित विपदबाट हुने धनजनको क्षतिको न्यूनीकरण गर्न पूर्व चेतावनी प्रणाली (Early Warning System) को विकास गर्ने।
- (ट) बलेफी गाउँपालिकाको विपद पूर्व तयारी र प्रतिकार्यको योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने।

परिच्छेद-३

खोज तथा उद्धार सम्बन्धी व्यवस्था

४. खोज तथा उद्धार : बलेफी गाउँपालिकाले विपद पश्चातको खोज तथा उद्धार कार्यका लागि देहायका कार्यहरू गर्ने गराउने छ :-

- (क) बलेफी गाउँपालिका अन्तरगतका सुरक्षा कर्मीहरू, विपद व्यवस्थापन समितिका गाउँपालिका स्तर र वडा स्तरका सदस्यहरू, रेडक्रस, स्वयंसेवी संस्थहरू, तालिम प्राप्त जनशक्ति लगायत सम्बन्धित सबैलाई आवश्यकता अनुसार खोज तथा उद्धार सम्बन्धी कार्यमा लगाउने ।
- (ख) विपदको प्रथम प्रतिकार्यको जिम्मेवारी समुदाय र नजिकको सुरक्षा एकाईको तथा प्रतिकार्यको विशेष जिम्मेवारी विपद सम्बद्ध सुरक्षा एकाईको हुने ।
- (ग) खोज तथा उद्धार कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरी बलसँग उचित समन्वय गर्दै यस कार्यमा परिचालित हुने व्यवस्था मिलाउने ।
- (घ) विशेष प्रभावित वडा र क्षेत्रको समुदायस्तरमा तालिम प्राप्त जनशक्ति तयार गरी परिचालन गर्ने ।
- (ङ) सूचना संकलन र प्रवाह गर्ने कार्यलाई आधिकारिक, भरपर्दो र विश्वसनीय बनाउनका लागि विपद सूचना अधिकारी तोक्ने तथा अनुसन्धानसँग सम्बन्धित निकाय र वडा तहसम्म सूचना सञ्जालको व्यवस्था मिलाउने ।
- (च) कुनै विपदको घटना घटेमा वा घट्दैछ भन्ने लागेमा स्थानीय तहले तुरुन्त सूचना गर्ने र सम्बोधन हुने संयन्त्र निर्माण गर्ने ।
- (छ) विपदबाट क्षति भएको धनजनको तथ्याङ्क तत्काल संकलन गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।

परिच्छेद-४

विपद व्यवस्थापनका लागि राहत वितरण

५. राहत वितरण : (१) बलेफी गाउँपालिकाभित्र यस कार्यविधि बमोजिम राहत वितरण गर्दा गाउँ विपद व्यवस्थापन समितिबाट गरिनेछ ।

(२) गाउँ विपद व्यवस्थापन समितिले यस कार्यविधि बमोजिम विपदबाट भएको देहायका क्षतिमा देहाय बमोजिम राहत उपलब्ध गराउनेछ:-

- (क) बलेफी गाउँपालिकाभित्र विपदका घटनामा परी कुनै व्यक्तिको मृत्यु भएको रहेछ भने नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारले उपलब्ध गराउने राहत रकमको अतिरिक्त प्रति मृतकलाई बलेफी गाउँपालिकाको तर्फबाट पच्चिस हजार रुपैयाँ नगद राहत उपलब्ध गराउने ।

- (ख) विपदमा परी कुनै व्यक्ति बेपत्ता भई घटना भएको मितिले नब्बे दिनसम्म फेला नपरेमा सम्बन्धित वडा कार्यालयको सिफारिस र प्रहरी प्रतिवेदनको आधारमा एकाघर परिवारको नजिकको हकवालालाई पच्चिस हजार रुपैयाँ नगद राहत उपलब्ध गराउने।
- (ग) विपदबाट भएको क्षतिको राहतस्वरूप तत्काल गुजाराको लागि नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारले प्रदान गर्ने रकमको अतिरिक्त आवश्यकता हेरी प्रति परिवार दश हजार बराबरको आवश्यक जिन्सी सामग्री वा नगद राहत स्वरूप थप प्रदान गर्ने।
- (घ) घर तथा आवास क्षति भएको अवस्थामा क्षतिको अनुपातमा आवश्यक निर्माण सामग्रीको व्यवस्थापन गर्न नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारले प्रदान गर्ने रकमको अधिकतम सीमाले नपुग्ने भएमा बलेफी गाउँपालिकाको तर्फबाट अतिरिक्त सहायता बापत बढीमा पन्ध्र हजार रुपैयाँसम्मको आवश्यक जिन्सी वा नगद राहत सहायता विपद व्यवस्थापन समितिको संयोजकको तोकादेशमा उपलब्ध गराउने।
- (ङ) विपदको घटनामा परी घाइते हुनेहरूलाई नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारले उपलब्ध गराउने रकमको अधिकतम सीमाले नपुग हुने भएमा त्यस्ता घाइतहरूले सरकारी अस्पतालमा उपचार गराउँदा लागेको उपचार खर्चमध्ये बढीमा पन्ध्र हजार रुपैयाँसम्म सम्बन्धित अस्पताल वा विरामीलाई भुक्तानी दिने र अस्पतालबाट डिस्चार्ज भई घर जान लाग्ने यातायात खर्च प्रचलित बजार दरमा नबढ्ने गरी त्यस्तो व्यक्तिलाई समेत भुक्तानी गर्ने।
- (३) विपद प्रभावित परिवारलाई राहत वितरण गर्दा गुणस्तरीय राहत सामग्री मात्र वितरण गर्ने। मानवीय आत्मसम्मान र उपभोक्ता हित विपरीतको गुणस्तरहीन सामग्री उपलब्ध गराउनु हुँदैन।
- (४) विपद प्रभावित परिवारको लागि दैनिक उपभोग्य र खाद्य सामग्री राहत स्वरूप वितरण गर्दा एकमुष्ट रुपमा परिवारलाई आधार मानी उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।
- (५) यस कार्यविधि बमोजिम राहत वितरण गर्दा भूकम्प, बाढी, पहिरो, आगलागी, भारी वर्षा, असिना, हुरी बतास, चट्याङ्ग, शीतलहर, हिमपात, डुवान, हिमपहिरो, खडेरी, हिमताल विष्फोटन, सर्पदंश, विषाक्त किटदंश, वन्यजन्तु आक्रमण, सडक दुर्घटना जस्ता विपदका कारणबाट भएको प्रभावितहरूलाई मात्र राहत सहयोग उपलब्ध गराइनेछ।
- (६) यस दफामा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि उपदफा (२) को खण्ड (क) बाहेक अन्य क्षति भएको हकमा तत्काल राहत दिन स्थानीय विपद व्यवस्थापन समितिबाट निर्णय गराउन तत्काल

सम्भव नदेखिएमा स्थानीय विपद व्यवस्थापन समितिको अध्यक्षको निर्देशन बमोजिम राहत उपलब्ध गराउन बाधा पर्ने छैन।

तर यसरी वितरण गरेको राहत तत्कालै बस्ने स्थानीय विपद व्यवस्थापन समितिको बैठकबाट समर्थन तथा अनुमोदन गराउनु पर्नेछ।

६. राहत वितरण प्राथमिकता : राहत वितरण गर्दा पीडितमध्ये महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, बिरामी, अशक्त तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई प्राथमिकता दिनु पर्नेछ।

७. पेश गर्नु पर्ने कागजात : यस कार्यविधि बमोजिम राहत सहयोगको लागि पीडितले अनुसूची-१ बमोजिमको ढाँचाको निवेदन साथ स्थानीय विपद व्यवस्थापन समिति समक्ष देहाय बमोजिमको कागजात संलग्न गर्नु पर्नेछ :-

- (क) नागरिकताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,
- (ख) मृतकको हकमा नजिकको हकवालाको नाता खुल्ने नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,
- (ग) वडा स्तरीय विपद व्यवस्थापन समितिको सिफारिसपत्र एवं क्षतिको विवरण,
- (घ) क्षतिको विवरण यकिन गरिएको प्रहरी मुचुल्का,
- (ङ) घटनासँग सम्बन्धित तस्वीर तथा प्राविधिक प्रतिवेदन,
- (च) कार्यालयले आवश्यक ठानेका अन्य आवश्यक कागजातहरू।

८. राहत वितरणको समय सीमा : स्थानीय विपद व्यवस्थापन समितिले यो कार्यविधि बमोजिम राहत सहयोग उपलब्ध गराउँदा घटना भएको तीस दिनभित्र सूचना प्राप्त भएको घटनाका लागि मात्र राहत सहयोग उपलब्ध गराउनेछ।

९. समन्वय गर्ने : (१) बलेफी गाउँपालिकाले राहत वितरणका लागि संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र विभिन्न दातृ निकायहरू, राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय मानवीय सहायता संस्थासँग आवश्यक समन्वय गर्नेछ।

(२) दातृ निकाय, मानवीय सहायता संस्था वा जुनकुनै प्रकृतिको गैरसरकारी संस्थाले राहत वितरण गर्दा राहत वितरण योजना र वितरीत राहतको विवरण स्थानीय विपद व्यवस्थापन समिति समक्ष पेश गरी गाउँपालिकाको एकद्वार प्रणालीबाट मात्र वितरण गर्नु पर्नेछ।

१०. कोषबाट व्यहोरिने : यस कार्यविधि बमोजिम उपलब्ध गराइने राहत ऐनको दफा १२ बमोजिमको कोषबाट व्यहोरिनेछ।

११. विवरण पेश गर्नु पर्ने : यस कार्यविधि बमोजिम स्थानीय विपद व्यवस्थापन समितिको निर्णयबाट वितरण भएको राहत वितरणको विवरण बलेफी गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयले प्रत्येक चौमासिक रुपमा नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारको विपद व्यवस्थापन हेर्ने गरी तोकिएको मन्त्रालयमा अनुसूची-२ बमोजिमको ढाँचामा पेश गर्नु पर्नेछ।

१२. स्थानीय : विपद् व्यवस्थापन समितिले विपदबाट पिडितलाई न्युनतम राहत बाहेक स्वरोजगार तथा रोजगारी व्यवस्थापनका माध्यमबाट पिडितको जीविकोपार्जन सम्बन्धी कार्यक्रम गाउँपालिका समक्ष सिफारिस गर्न सक्नेछ।

अनुसूची-१
(दफा ७ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)
राहत रकम माग गर्ने निवेदनको ढाँचा

श्री अध्यक्षज्यू/संयोजक ज्यू,
स्थानीय विपद व्यवस्थापन समिति,
बलेफी, सिन्धुपाल्चोक।

विषय: राहत सहयोग गरिदिने बारे।

मिति...../...../..... गतेका दिन..... जिल्लाको गाउँपालिका.....मा भएको विपदका सम्बन्धमा बलेफी गाउँपालिकाको “विपद खोज, उद्धार तथा राहत वितरण मापदण्ड सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९” बमोजिम राहत सहयोग पाउँ भनी देहायको विवरण सहित यो निवेदन पेश गरेको छु/छौ ।

- (१) विपदको घटना :
- (२) घाइते/मृतकको नाम, ठेगाना :
- (३) घाइते/मृतकको नागरिकताको प्रमाणपत्र नं.:..... र जारी गर्ने जिल्ला.....
- (४) बाबुको नाम थर :
- (५) आमाको नाम थर :
- (६) अनुमानित क्षतिको विवरण (परिणाम र मूल्य सहित,)
- (७) मृतकको हकमा हकवालाको नागरिकता प्रमाणपत्र र नाता प्रमाणित पत्र: संलग्न गर्ने।
- (८) क्षतिको विवरण यकिन भएको प्रहरी मुचुल्का: संलग्न गर्ने।
- (९) घटनासँग सम्बन्धित तस्विर: संलग्न गर्ने।
- (१०) आवासका लागि दावी पेश गर्दा घरको नक्सा वा स्केच: पेश गर्ने।
- (११) वडा समितिको उल्लिखित विवरण सहितको सिफारिसपत्र: (यस्तो सिफारिसमा राहत नलिएको खुल्नु पर्ने)
- (१२) राहत माग गरिएको विषयमा कुनै निकाय (संघ वा स्थानीय तह) बाट सोही विषयमा राहत लिए नलिएको : खुलाउने।
- (१३) अन्य:

अनुसूची-२
(दफा १० सँग सम्बन्धित)
चौमासिक राहत वितरण विवरणको ढाँचा

मिति..... देखि सम्मको विवरण

क्र.सं.	स्थानीय तह/ वडा कार्यालय	राहत लिने व्यक्ति/परिवार	संख्या	राहत शीर्षक	प्रदान गरिएको राहत रकम रु. (जिन्सी भए खुलाउने)	कैफियत

प्रमाणीकरण मिति: २०७९/०८/२९

आज्ञाले,
देवीलाल सापकोटा
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत